2024/1233

30.4.2024

DIREKTIVA (EU) 2024/1233 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 24. aprila 2024

o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici

(prenovitev)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 79(2), točki (a) in (b), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ([2]),

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ([3]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Potrebnih je več sprememb Direktive 2011/98/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([4]). Zaradi jasnosti bi bilo treba navedeno direktivo prenoviti.

(2) Unija bi morala zagotoviti pravično obravnavo državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic, odločnejša politika vključevanja pa bi morala tem državljanom tretjih držav zagotoviti pravice in določiti obveznosti, primerljive s pravicami in obveznostmi državljanov Unije.

(3) Določbe o enotnem postopku obravnavanja vloge, ki v okviru enotnega upravnega akta vodi do kombiniranega pravnega naslova, ki zajema tako dovoljenje za prebivanje kot delovno dovoljenje, bodo prispevale k poenostavitvi in uskladitvi pravil, ki se trenutno uporabljajo v državah članicah.

(4) Da bi se omogočil prvi vstop na njihovo ozemlje, bi morale države članice imeti možnost, da izdajo enotno dovoljenje ali, če enotna dovoljenja izdajajo šele po vstopu, vizum. Države članice bi morale izdati takšno enotno dovoljenje ali vizum pravočasno.

(5) V tej direktivi bi bilo treba določiti niz pravil, ki bi urejala postopek obravnavanja vloge za enotno dovoljenje. Navedeni postopek bi moral biti ob upoštevanju normalne delovne obremenitve uprav držav članic učinkovit in obvladljiv, hkrati pa pregleden, pravičen in nediskriminatoren, da se zadevnim osebam v razumnem roku zagotovi ustrezna pravna varnost.

(6) Evropski steber socialnih pravic, razglašen 17. novembra 2017 v Göteborgu, določa sklop načel, ki naj bi služila kot vodilo za zagotavljanje enakih možnosti, dostopa do trga dela, poštenih delovnih pogojev ter socialne zaščite in vključevanja. Pregled Direktive 2011/98/EU je del svežnja ukrepov o znanjih, spretnostih in talentih, ki so bili predlagani na podlagi sporočila Komisije z dne 23. septembra 2020 o novem paktu o migracijah in azilu. Ta pregled je tudi eden od elementov sporočila Komisije z dne 4. marca 2021 o akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic.

([1]) UL C 75, 28.2.2023, str. 136.
([2]) UL C 79, 2.3.2023, str. 59.
([3]) Stališče Evropskega parlamenta z dne 13. marca 2024 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 12. aprila 2024.
([4]) Direktiva 2011/98/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici (UL L 343, 23.12.2011, str. 1).

(7) Določbe te direktive ne bi smele posegati v pristojnost držav članic za urejanje zahtev za izdajo enotnega dovoljenja za namen dela. Ta direktiva ne bi smela posegati v pravico držav članic v skladu s členom 79(5) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Na tej podlagi bi morale imeti države članice možnost, da vlogo za enotno dovoljenje ocenijo kot nedopustno ali jo zavrnejo.

(8) Ta direktiva bi morala zajemati pogodbe o zaposlitvi in delovna razmerja med državljani tretjih držav in delodajalci. Kadar nacionalno pravo države članice dovoljuje sprejem državljanov tretjih držav prek agencij za začasno delo, ki imajo sedež na njenem ozemlju in so v delovnem razmerju z delavcem, taki državljani tretjih držav ne bi smeli biti izključeni iz področja uporabe te direktive. Vse določbe te direktive o delodajalcih bi se morale v enaki meri uporabljati tudi za take agencije.

(9) Ta direktiva ne bi smela zajemati državljanov tretjih držav, ki so napoteni na delo. To državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo in delajo v državi članici ter so napoteni na delo v drugo državo članico, ne bi smelo preprečevati, da bi bili tekom njihove napotitve na delo še naprej deležni enakega obravnavanja kot državljani države članice izvora, in sicer glede tistih pogojev zaposlitve, na katere ne vpliva uporaba Direktive 96/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([5]).

(10) Državljani tretjih držav, ki uživajo zaščito v skladu z nacionalnim pravom, mednarodnimi obveznostmi ali prakso države članice, ne bi smeli biti zajeti v tej direktivi, razen poglavja III, ki bi se moralo uporabljati, če je v skladu z nacionalnim pravom tem državljanom tretjih držav dovoljeno delati in delajo ali so delali.

(11) Državljani tretjih držav, ki so pridobili status rezidenta za daljši čas v skladu z Direktivo Sveta 2003/109/ES ([6]), ne bi smeli biti zajeti s to direktivo zaradi njihovega na splošno bolj privilegiranega položaja in njihove posebne vrste dovoljenja za prebivanje „rezident za daljši čas – EU“.

(12) Državljani tretjih držav, ki so bili sprejeti na ozemlje države članice zaradi sezonskega dela in so zaprosili za sprejem ali so bili sprejeti na ozemlje države članice v skladu z Direktivo 2014/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([7]), ne bi smeli biti zajeti s to direktivo, saj spadajo na področje uporabe Direktive 2014/36/EU, ki določa poseben režim.

(13) Obveznost držav članic, da določijo, ali mora vlogo predložiti državljan tretje države ali delodajalec tega državljana tretje države, ne bi smela posegati v nobene dogovore, ki bi zahtevali, da sta v postopek vključena oba. Države članice bi morale obravnavati in preučiti vloge za enotno dovoljenje, kadar državljan tretje države prebiva zunaj ozemlja države članice, v katero želi ta državljan tretje države vstopiti, ali kadar ta državljan tretje države že prebiva na ozemlju te države članice kot imetnik veljavnega dovoljenja za prebivanje, ki ga je ta država članica izdala v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1030/2002 ([8]). Države članice bi morale imeti tudi možnost, da sprejmejo vloge drugih državljanov tretjih držav, ki so zakonito prisotni na njihovem ozemlju.

(14) Določbe te direktive o enotnem postopku obravnavanja vloge in o enotnem dovoljenju ne bi smele zadevati enotnih vizumov ali vizumov za dolgoročno prebivanje. Če so izpolnjene zahteve, določene v pravu Unije ali nacionalnem pravu, in kadar država članica izdaja enotna dovoljenja samo na svojem ozemlju, bi morala zadevna država članica državljanu tretje države izdati potrebni vizum za pridobitev enotnega dovoljenja.

(15) V rok za sprejem odločitve o vlogi bi moral biti vštet čas, potreben za preverjanje razmer na trgu dela, kadar se tako preverjanje opravi v povezavi s posamezno vlogo za enotno dovoljenje. Splošno preverjanje razmer na trgu dela, ki ni povezano s posamezno vlogo za enotno dovoljenje, zato ni zajeto v rok za sprejem odločitve. Države članice bi si morale prizadevati za pravočasno izdajo potrebnega vizuma za pridobitev enotnega dovoljenja.

([5]) Direktiva 96/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL L 18, 21.1.1997, str. 1).

([6]) Direktiva Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL L 16, 23.1.2004, str. 44).

([7]) Direktiva 2014/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o pogojih za vstop in bivanje državljanov tretjih držav zaradi zaposlitve sezonskih delavcev (UL L 94, 28.3.2014, str. 375).

([8]) Uredba Sveta (ES) št. 1030/2002 z dne 13. junija 2002 o enotni obliki dovoljenja za prebivanje za državljane tretjih držav (UL L 157, 15.6.2002, str. 1).

(16) Da bi se izognili podvajanju dela in podaljšanju postopkov, bi si morale države članice prizadevati, da od prosilcev zahtevajo, da ustrezne dokumente predložijo samo enkrat, in bi morale opraviti samo eno temeljito preverjanje dokumentov, ki jih predloži prosilec, za izdajo enotnega dovoljenja in, kadar je ustrezno, potrebnega vizuma za pridobitev enotnega dovoljenja.

(17) Določitev pristojnega organa v skladu s to direktivo ne bi smela posegati v položaj in odgovornost drugih organov ter, kadar je ustrezno, socialnih partnerjev v zvezi s preučitvijo vloge in odločitvijo o njej.

(18) V rok za sprejem odločitve o vlogi pa ne bi smel biti vštet čas, potreben za priznavanje poklicnih kvalifikacij. Ta direktiva ne bi smela posegati v nacionalne postopke priznavanja diplom.

(19) Kadar organi odločitve ne sprejmejo v roku, določenem v tej direktivi, bi morale biti v nacionalnem pravu določene morebitne posledice, zanje pa bi morala obstajati pravna sredstva.

(20) Kot je navedeno v sporočilu Komisije z dne 27. aprila 2022 o privabljanju znanj, spretnosti in talentov v EU, so partnerstva za privabljanje talentov eno od ključnih orodij zunanje razsežnosti novega pakta o migracijah in azilu. Cilj teh partnerstev je krepiti sodelovanje med Unijo, državami članicami in partnerskimi državami, spodbujati mednarodno mobilnost delovne sile ter razvijati talente na vzajemno koristen in krožen način. Pospešitev obravnave vlog za enotno dovoljenje v okviru omejitev, določenih v tej direktivi, bi lahko prispevala tudi k učinkovitemu izvajanju partnerstev za privabljanje talentov s ključnimi partnerskimi državami.

(21) Da bi trgi dela v Uniji postali učinkovitejši in privlačnejši, bi morale imeti države članice možnost, da v okviru omejitev, določenih v tej direktivi, pospešijo obravnavo vlog za enotno dovoljenje, ki jih vložijo državljani tretjih držav, ki so že imetniki enotnega dovoljenja v drugi državi članici, oziroma se vložijo v njihovem imenu.

(22) Enotno dovoljenje bi moralo biti oblikovano v skladu z Uredbo (ES) št. 1030/2002, ki državam članicam omogoča vnos dodatnih podatkov, zlasti o tem, ali je osebi dovoljeno opravljati delo ali ne. Država članica bi morala, med drugim zaradi boljšega nadzora migracij, ne le v enotnem dovoljenju, temveč tudi v vseh izdanih dovoljenjih za prebivanje, navesti podatke v zvezi z dovoljenjem za delo, ne glede na vrsto dovoljenja ali dovoljenja za prebivanje, na podlagi katerega je bil državljan tretje države sprejet na ozemlje države članice in mu je bil omogočen dostop do trga dela te države članice. Državljani tretjih držav bi morali imeti pravico, da preverijo informacije v papirni ali elektronski obliki in, kadar je primerno, zahtevajo njihovo spremembo ali črtanje v skladu z Uredbo (ES) št. 1030/2002.

(23) Določbe te direktive o dovoljenjih za prebivanje, izdanih za druge namene, kot je delo, bi se morale uporabljati le v zvezi z obliko takšnih dovoljenj in ne bi smele posegati v pravila Unije ali nacionalna pravila glede postopkov za sprejem in postopkov za izdajo takšnih dovoljenj.

(24) Določbe te direktive o enotnem dovoljenju in dovoljenju za prebivanje, izdanim za druge namene, kot je delo, državam članicam ne bi smele preprečevati, da izdajo dodatni papirni dokument, v katerem se lahko navedejo podrobnejši podatki o delovnem razmerju, za katere na dovoljenju za prebivanje zaradi njegove oblike ni dovolj prostora. Takšen dokument lahko služi preprečevanju izkoriščanja državljanov tretjih držav in boju proti nezakonitemu zaposlovanju, vendar pa bi se morale države članice zanj odločati prostovoljno in ne bi smel služiti kot nadomestek delovnega dovoljenja, ki bi ogrožal koncept enotnega dovoljenja. Prav tako se za shranjevanje takšnih podatkov v elektronski obliki lahko uporabijo tehnične možnosti iz člena 4 Uredbe (ES) št. 1030/2002 in točke (a)20 Priloge k Uredbi. Poleg tega se od delodajalcev v skladu z Direktivo (EU) 2019/1152 Evropskega parlamenta in Sveta ([9]) zahteva, da delavce iz tretjih držav obvestijo o bistvenih vidikih delovnega razmerja in vseh njihovih spremembah.

(25) Pogoji in merila, na podlagi katerih se lahko vloga za izdajo, spremembo ali podaljšanje enotnega dovoljenja zavrne ali na podlagi katerih se lahko enotno dovoljenje odvzame, bi morali biti objektivni in določeni v nacionalnem pravu, vključno z obveznostjo spoštovanja načela prednostne obravnave v Uniji, kakor je navedeno zlasti v zadevnih določbah aktov o pristopu iz let 2003 in 2005. Odločitev o zavrnitvi oziroma odvzemu bi morala biti ustrezno obrazložena. Odločitev o zavrnitvi vloge za izdajo, spremembo ali podaljšanje enotnega dovoljenja in odločitev o odvzemu enotnega dovoljenja bi morala temeljiti na merilih, določenih v pravu Unije ali nacionalnem pravu, ter

([9]) Direktiva (EU) 2019/1152 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o preglednih in predvidljivih delovnih pogojih v Evropski uniji (UL L 186, 11.7.2019, str. 105).

upoštevati posebne okoliščine primera, kadar je primerno, in spoštovati načelo sorazmernosti. V izjemnih in ustrezno utemeljenih okoliščinah, povezanih s kompleksnostjo vloge, in v interesu prosilca, bi moralo biti mogoče podaljšati rok za sprejetje odločitve na podlagi te direktive za dodatnih 30 dni. Če imetnik enotnega dovoljenja zamenja delodajalca, bi bilo treba podaljšanje za dodatnih 15 dni ustrezno utemeljiti.

(26) Da bi državljanom tretjih držav in njihovim družinam zagotovili dejanski dostop do njihovih pravic, bi jim morale države članice brezplačno zagotoviti dostopne informacije o dokumentarnih dokazilih, potrebnih, da zaprosijo za enotno dovoljenje, pa tudi o pogojih za vstop in prebivanje ter pravicah, obveznostih in postopkovnih jamstvih za njihovo zaščito in zaščito njihovih družinskih članov. Te informacije bi morale vključevati informacije o socialnih partnerjih, s posebnim poudarkom na delavskih organizacijah, da bi izboljšali njihovo informiranost ter jih tako bolje zaščitili pri delu.

(27) Državljanom tretjih držav, ki imajo v posesti veljavno potno listino in enotno dovoljenje, izdano v državi članici, ki v celoti uporablja schengenski pravni red, bi bilo treba omogočiti vstop na ozemlje držav članic, ki v celoti uporabljajo schengenski pravni red, in svobodno gibanje na tem ozemlju za obdobje do treh mesecev v katerem koli šestmesečnem obdobju v skladu z Uredbo (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta ([10]) in členom 21 Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 med vladami držav Gospodarske unije Beneluks, Zvezne republike Nemčije in Francoske republike o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah ([11]) (Schengenska konvencija).

(28) V odsotnosti horizontalne zakonodaje Unije se pravice državljanov tretjih držav razlikujejo glede na državo članico, v kateri delajo, in glede na njihovo državljanstvo. Zaradi nadaljnjega razvoja skladne politike priseljevanja, zmanjšanja vrzeli med pravicami državljanov Unije in državljanov tretjih držav, ki zakonito delajo v državi članici, ter dopolnitve obstoječega pravnega reda na področju priseljevanja bi bilo treba določiti niz pravic, zlasti z namenom določiti, na katerih področjih je zagotovljeno, da so lastni državljani države članice in takšni državljani tretjih držav, ki še niso rezidenti za daljši čas, obravnavani enako. Namen teh določb je vzpostaviti minimalno raven enakih pogojev znotraj Unije, priznati, da takšni državljani tretjih držav s svojim delom in plačevanjem davkov prispevajo h gospodarstvu Unije, ter zmanjšati nelojalno konkurenco med lastnimi državljani države članice in državljani tretjih držav, nastalo zaradi morebitnega izkoriščanja slednjih. Delavec iz tretje države v tej direktivi bi moral biti opredeljen, brez poseganja v razlago pojma delovnega razmerja v drugih predpisih prava Unije, kot državljan tretje države, ki je bil sprejet na ozemlje države članice, ki tam zakonito prebiva in ki mu je tam v okviru delovnega razmerja dovoljeno delati v skladu z nacionalnim pravom oziroma prakso. V tem okviru mora imeti delavec iz tretje države, sklenjeno pogodbo o zaposlitvi ali biti v delovnem razmerju, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu, kolektivnih pogodbah ali praksi države članice, ob upoštevanju sodne prakse Sodišča Evropske unije.

(29) Kadar imetnik enotnega dovoljenja zamenja delodajalca, bi moral novi delodajalec pristojnim organom sporočiti podrobnosti o zaposlitvi v skladu s postopki, določenimi v nacionalnem pravu. Sprememba pogojev zaposlitve, kot so naslov delodajalca, običajni kraj dela, delovni čas in plačilo, sama po sebi ne pomeni spremembe delodajalca.

(30) Vsi državljani tretjih držav, ki zakonito prebivajo in delajo v državah članicah, bi morali uživati vsaj skupni niz pravic na podlagi enakega obravnavanja, kot so ga deležni državljani države članice, v kateri prebivajo, ne glede na prvotni namen za sprejem ali podlago zanj. Pravica do enakega obravnavanja na področjih, zajetih v tej direktivi, bi morala biti podeljena ne samo tistim državljanom tretjih držav, ki so bili v državo članico sprejeti zaradi dela, ampak tudi tistim, ki so bili sprejeti za druge namene in jim je bil omogočen dostop do trga dela te države članice v skladu z drugimi predpisi prava Unije ali nacionalnega prava, vključno z družinskimi člani delavca iz tretje države, ki so sprejeti v državo članico v skladu z Direktivo Sveta 2003/86/ES ([12]), in državljani tretjih držav, ki so sprejeti na ozemlje države članice v skladu z Direktivo (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta ([13]).

([10]) Uredba (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL L 77, 23.3.2016, str. 1).
([11]) UL L 239, 22.9.2000, str. 19.
([12]) Direktiva Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL L 251, 3.10.2003, str. 12).
([13]) Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušk au pair (UL L 132, 21.5.2016, str. 21).

(31) Pravica do enakega obravnavanja na podrobno navedenih področjih bi morala biti strogo povezana z zakonitim prebivanjem državljana tretje države in omogočenim dostopom do trga dela v državi članici, ki sta vsebovana v enotnem dovoljenju, v katerem je zajeto dovoljenje za prebivanje in delo, ter v dovoljenjih za prebivanje, izdanih za druge namene, ki vsebujejo podatke o dovoljenju za delo.

(32) Pravica delavcev iz tretjih držav, da so obravnavani enako kot državljani države članice, kar zadeva pogoje zaposlitve in delovne pogoje, na katere se sklicuje ta direktiva, prispeva k dostojnemu delu in preprečuje izkoriščanje delavcev iz tretjih držav. Ta pravica bi morala zajemati vsaj pogoje zaposlitve, plačilo, vključno z nadurami, odbitki in neporavnanimi plačili, terjatve v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, uporabo načela enakega plačila za enako delo, odpoved, enako obravnavanje moških in žensk, usposabljanje, zdravje in varnost pri delu, delovni čas in dopust ter dela proste dneve. Pravica do enakega obravnavanja bi morala vključevati delovne pogoje, določene v pravu Unije, nacionalnem pravu, kolektivnih pogodbah in praksi države članice, pod enakimi pogoji kot za državljane zadevne države članice.

(33) Država članica bi morala poklicne kvalifikacije, ki jih je državljan tretje države pridobil v drugi državi članici, priznati na enak način kot tiste, ki so jih pridobili državljani Unije, kvalifikacije, pridobljene v tretji državi, pa bi morala upoštevati v skladu z Direktivo 2005/36/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([14]). Pravica do enakega obravnavanja, dodeljena delavcem iz tretjih držav, kar zadeva priznavanje diplom, spričeval in drugih poklicnih kvalifikacij v skladu z ustreznimi nacionalnimi postopki, ne bi smela posegati v pristojnost držav članic, da take delavce iz tretjih držav sprejmejo na svoj trg dela.

(34) Delavci iz tretjih držav bi morali biti deležni enakega obravnavanja, kar zadeva socialno varnost. Področja socialne varnosti so opredeljena v Uredbi (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]). Določbe o enakem obravnavanju glede socialne varnosti v tej direktivi bi se morale uporabljati tudi za delavce, sprejete v državo članico neposredno iz tretje države. Kljub temu pa ta direktiva delavcem iz tretjih držav ne bi smela podeliti več pravic, kot jih že zagotavlja obstoječe pravo Unije na področju socialne varnosti za državljane tretjih držav v čezmejnih primerih.

(35) Sodišče Evropske unije je v svoji sodbi z dne 25. novembra 2020 v zadevi C-302/19 ([16]) razsodilo, da država članica ne more zavrniti ali zmanjšati upravičenosti imetnika enotnega dovoljenja do prejemkov iz sistema socialne varnosti, ker vsi družinski člani tega imetnika ali nekateri od njih ne prebivajo na njenem ozemlju, temveč v tretji državi, če to ugodnost svojim državljanom priznava ne glede na kraj prebivanja njihovih družinskih članov.

(36) Države članice bi morale državljanom tretjih držav, ki so zaposleni ali so po minimalnem obdobju zaposlitve prijavljeni kot brezposelni, zagotoviti vsaj enako obravnavanje. Kakršne koli omejitve glede enakega obravnavanja na področju socialne varnosti v skladu s to direktivo ne bi smele posegati v pravice, dodeljene na podlagi Uredbe (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta ([17]).

(37) Pravo Unije ne omejuje pristojnosti držav članic za urejanje njihovih sistemov socialne varnosti. Vsaka država članica določi pogoje za odobritev prejemkov socialne varnosti, pa tudi zneske takšnih prejemkov in obdobje, za katero so odobreni. Vendar bi morale države članice pri izvrševanju te pristojnosti ravnati skladno s pravom Unije.

(38) Enako obravnavanje delavcev iz tretjih držav se ne bi smelo uporabljati za ukrepe s področja poklicnega usposabljanja, financirane v okviru programov socialne pomoči.

(39) Države članice bi morale zagotoviti, da preprečijo diskriminacijo delavcev iz tretjih držav pri njihovem dostopu do blaga in storitev, do katerih je delavcem iz tretjih držav v skladu s to direktivo in nacionalnim pravom zagotovljen enak dostop kot državljanom države članice, v kateri prebivajo. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti preprečevanju morebitne diskriminacije pri dostopu do zasebnih najemniških nastanitev da bodo nastanitvene razmere in najemne pogodbe skladne z nacionalnimi standardi in nacionalnimi pravili o zasebnem najemu, vključno

([14]) Direktiva 2005/36/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L 255, 30.9.2005, str. 22).

([15]) Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 166, 30.4.2004, str. 1).

([16]) Sodba Sodišča z dne 25. novembra 2020, Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) proti WS, C-302/19, ECLI:EU:C:2020:957, odstavek 39.

([17]) Uredba (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva (UL L 344, 29.12.2010, str. 1).

s standardi in pravili glede višine najemnine. Zlasti je pomembno zagotoviti, da lahko delavci iz tretjih držav še naprej svobodno izbirajo svojo nastanitev in jim ni treba prebivati v nastanitvi, ki jo zagotovi delodajalec, kot to v skladu z nacionalnim pravom velja za delavce zadevne države članice.

(40) Za okrepitev enakega obravnavanja delavcev iz tretjih držav bi morale države članice določiti učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni za delodajalce v primeru kršitev nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, zlasti v zvezi z delovnimi pogoji, svobodo združevanja in pripadnosti ter področji socialne varnosti, kot so opredeljena v Uredbi (ES) št. 883/2004.

(41) Za zagotovitev pravilnega izvrševanja nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, bi morale države članice v sodelovanju s socialnimi partnerji, kadar je ustrezno, v skladu z nacionalnim pravom vzpostaviti ustrezne mehanizme za spremljanje ter, kadar je primerno, za učinkovite in ustrezne inšpekcijske preglede na svojem ozemlju v skladu z nacionalnim pravom ali upravno prakso. Službe, pristojne za delovno inšpekcijo, ali drugi pristojni organi bi morali imeti, dostop do delovnega mesta, kadar je primerno.

(42) Države članice bi morale tudi zagotoviti učinkovite mehanizme, prek katerih bi delavci iz tretjih držav morali imeti možnost uveljavljati pravna sredstva in vložiti pritožbe neposredno ali prek tretjih oseb, ki imajo v skladu z merili, določenimi v nacionalnem pravu, upravno prakso ali veljavnimi kolektivnimi pogodbami, pravni interes za zagotavljanje skladnosti s to direktivo, kot so sindikati ali druga združenja, ali prek pristojnih organov. Ti učinkoviti mehanizmi so nujni za obravnavanje primerov, kadar se delavci iz tretjih držav ne zavedajo obstoja mehanizmov izvrševanja ali pa se jih obotavljajo uporabiti v svojem imenu, ker se na primer bojijo možnih posledic. Države članice bi morale zagotoviti, da imajo delavci iz tretjih držav enak dostop do pravnih postopkov, vključno s sodnimi in upravnimi postopki, pritožbami, mediacijo in drugimi mehanizmi, določenimi na podlagi nacionalnega prava, kot državljani države članice, v kateri prebivajo. Prav tako bi morale države članice zagotoviti, da za dostop do pravne pomoči veljajo enaki pogoji, kot v teh postopkih veljajo za domače delavce, če to predvideva njihovo nacionalno pravo.

(43) Kar zadeva zaščito delavcev, bi morali biti podobni nacionalni predpisi v zvezi s spremljanjem, ocenjevanjem, inšpekcijskimi pregledi, kaznimi in olajšanjem vlaganja pritožb že sprejeti in v veljavi na nacionalni ravni.

(44) Enotno dovoljenje bi moralo njegovemu imetniku omogočati, da v obdobju veljavnosti zamenja delodajalca. Poleg preverjanja, ali imetnik enotnega dovoljenja še vedno izpolnjuje zahteve iz prava Unije ali nacionalnega prava, bi morale imeti države članice možnost, da določijo nekatere pogoje za spremembo delodajalca, vključno s postopkom uradnega obveščanja in preverjanjem razmer na trgu dela, če zadevna država članica pri vlogah za enotno dovoljenje preverja razmere na trgu dela. Da bi preprečili morebitne zlorabe določb iz te direktive v zvezi s spremembo delodajalca, bi morale imeti države članice tudi možnost, da pred spremembo delodajalca določijo minimalno obdobje, v katerem mora imetnik enotnega dovoljenja delati za prvega delodajalca. Ne glede na trajanje pogodbe o zaposlitvi, sklenjene po nacionalnem pravu, to minimalno obdobje v nobenem primeru ne bi smelo biti daljše od šestih mesecev. V izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih, na primer izkoriščanje imetnika enotnega dovoljenja ali če delodajalec ne izpolnjuje svojih pravnih obveznosti do imetnika enotnega dovoljenja, bi morale države članice dovoliti zamenjavo delodajalca pred iztekom takega minimalnega obdobja.

(45) Enotno dovoljenje se ne bi smelo odvzeti za najmanj tri mesece v primeru brezposelnosti ali za šest mesecev, če je državljan tretje države imetnik enotnega dovoljenja več kot dve leti. Za obdobja brezposelnosti, daljša od treh mesecev, bi države članice morale imeti možnost, da od imetnikov enotnega dovoljenja zahtevajo, da predložijo dokazila, da imajo zadostna sredstva za preživljanje.

(46) Da bi izboljšali poznavanje postopka za pridobitev enotnega dovoljenja ter pravic, obveznosti in postopkovnih jamstev delavcev iz tretjih držav in njihovih družinskih članov, se države članice spodbuja, naj okrepijo oglaševalske dejavnosti in informacijske kampanje v zvezi s temi vprašanji, po potrebi tudi dejavnosti in kampanje usmerjene v tretje države.

(47) To direktivo bi bilo treba uporabljati brez poseganja v ugodnejše določbe prava Unije in mednarodnih instrumentov, ki se uporabljajo.

(48) Države članice bi morale uveljaviti določbe te direktive brez diskriminacije na podlagi spola, rase, barve, etničnega ali družbenega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnih ali drugih mnenj, pripadnosti narodni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, zlasti v skladu z Direktivo Sveta 2000/43/ES ([18]) in Direktivo Sveta 2000/78/ES ([19]).

(49) Ker ciljev te direktive, in sicer določiti enotni postopek obravnavanja vloge za izdajo enotnega dovoljenja za državljane tretjih držav za delo na ozemlju države članice in zagotoviti skupni niz pravic delavcem iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov ukrepov lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.

(50) V tej direktivi so v skladu s členom 6(1) PEU spoštovane temeljne pravice in upoštevana načela, ki jih priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah.

(51) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in PDEU, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola Irska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.

(52) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.

(53) Obveznost prenosa te direktive v nacionalno pravo bi morala biti omejena na tiste določbe, ki so bile v primerjavi s predhodno direktivo vsebinsko spremenjene. Obveznost prenosa nespremenjenih določb izhaja iz predhodne direktive.

(54) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic glede roka za prenos direktive v nacionalno pravo, ki je naveden v Prilogi I –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja

1. Ta direktiva določa:

(a) enotni postopek obravnavanja vloge za izdajo enotnega dovoljenja za državljane tretjih držav, da lahko za namen dela prebivajo na ozemlju države članice, da bi poenostavili postopke za njihov sprejem in olajšali nadzor nad njihovim statusom;

(b) skupni niz pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici, ne glede na namene, za katere so bili prvotno sprejeti na ozemlje te države članice, na podlagi enakega obravnavanja z državljani te države članice.

2. Ta direktiva ne vpliva na pravico držav članic, da v skladu s členom 79(5) PDEU določijo število sprejetih državljanov tretjih držav.

Člen 2

Opredelitev pojmov

Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve:

(1) „državljan tretje države“ pomeni osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 20(1) PDEU;

([18]) Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, 19.7.2000, str. 22).

([19]) Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, 2.12.2000, str. 16).

(2) „delavec iz tretje države“ pomeni državljana tretje države, ki je bil sprejet na ozemlje države članice in ki tam zakonito prebiva ter mu je v okviru delovnega razmerja v tej državi članici dovoljeno delati v skladu z nacionalnim pravom, kolektivnimi pogodbami oziroma prakso;

(3) „enotno dovoljenje“ pomeni dovoljenje za prebivanje, ki ga izdajo organi države članice in državljanu tretje države dovoljuje zakonito prebivanje na njenem ozemlju za namen dela;

(4) „enotni postopek obravnavanja vloge“ pomeni vsak postopek, ki na podlagi enotne vloge za dovoljenje za prebivanje in delo na ozemlju države članice, ki jo predloži državljan tretje države ali delodajalec tega državljana tretje države, vodi do odločitve o tej vlogi za enotno dovoljenje.

Člen 3

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za državljane tretjih držav:

(a) ki zaprosijo za prebivanje v državi članici za namen dela;

(b) ki so bili v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom v državo članico sprejeti za druge namene, kot je delo, ki jim je dovoljeno delati in ki imajo dovoljenje za prebivanje v skladu z Uredbo (ES) št. 1030/2002, ali

(c) ki so bili v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom v državo članico sprejeti za namen dela.

2. Ta direktiva se ne uporablja za državljane tretjih držav:

(a) ki so družinski člani državljanov Unije, ki so uveljavili ali uveljavljajo svojo pravico do prostega gibanja znotraj Unije v skladu z Direktivo 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([20]);

(b) ki imajo, skupaj s svojimi družinskimi člani in ne glede na svoje državljanstvo, pravico do prostega gibanja, enakovredno pravici državljanov Unije, v skladu s sporazumi bodisi med Unijo in državami članicami bodisi med Unijo in tretjimi državami;

(c) ki so napoteni na delo, za čas njihove napotitve;

(d) ki so zaprosili za sprejem ali so bili sprejeti na ozemlje države članice, da bi delali kot osebe, premeščene znotraj podjetja, v skladu z Direktivo 2014/66/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([21]);

(e) ki so zaprosili za sprejem ali so bili sprejeti na ozemlje države članice kot sezonski delavci v skladu z Direktivo 2014/36/EU ali kot delavci au-pair;

(f) ki jim je dovoljeno prebivati v državi članici na podlagi začasne zaščite v skladu z Direktivo Sveta 2001/55/ES ([22]) ali so na tej podlagi zaprosili za dovoljenje za prebivanje in čakajo na odločitev o svojem statusu;

(g) ki uživajo mednarodno zaščito na podlagi Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([23]) ali ki so zaprosili za mednarodno zaščito na podlagi navedene direktive, o njihovi vlogi pa še ni bilo dokončno odločeno;

(h) ki uživajo zaščito v skladu z nacionalnim pravom, mednarodnimi obveznostmi ali prakso države članice ali so zaprosili za zaščito v skladu z nacionalnim pravom, mednarodnimi obveznostmi ali prakso države članice, o njihovi vlogi pa še ni bilo dokončno odločeno;

([20]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 77).

([21]) Direktiva 2014/66/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav v okviru premestitev znotraj podjetja (UL L 157, 27.5.2014, str. 1).

([22]) Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L 212, 7.8.2001, str. 12).

([23]) Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL L 337, 20.12.2011, str. 9).

(i) ki so rezidenti za daljši čas v skladu z Direktivo 2003/109/ES;

(j) katerih odstranitev je bila odložena iz dejanskih ali pravnih razlogov;

(k) ki so zaprosili za sprejem ali so bili sprejeti na ozemlje države članice kot samozaposleni delavci;

(l) ki so zaprosili za sprejem ali so bili sprejeti kot pomorščaki zaradi zaposlitve ali dela na katerem koli delovnem mestu na krovu ladje, ki je registrirana v eni od držav članic ali pluje pod zastavo ene od njih.

3. Države članice lahko sklenejo, da se poglavje II ne uporablja za državljane tretjih držav, ki imajo dovoljenje za delo na ozemlju države članice za obdobje, ki ne presega šestih mesecev, ali ki so bili sprejeti v državo članico za namen študija.

4. Poglavje II se ne uporablja za državljane tretjih držav, ki jim je dovoljeno delati na podlagi vizuma.

5. Ne glede na odstavek 2, točka (h) tega člena se poglavje III uporablja za upravičence do zaščite v skladu z nacionalnim pravom, mednarodnimi obveznostmi ali prakso države članice, če jim je v skladu z nacionalnim pravom dovoljeno delati.

POGLAVJE II

ENOTNI POSTOPEK OBRAVNAVANJA VLOGE IN ENOTNO DOVOLJENJE

Člen 4

Enotni postopek obravnavanja vloge

1. Vloga za izdajo, spremembo ali podaljšanje enotnega dovoljenja se predloži v okviru enotnega postopka obravnavanja vloge. Države članice določijo, ali mora vlogo za enotno dovoljenje predložiti državljan tretje države ali delodajalec državljana tretje države. Lahko pa dovolijo, da vlogo predloži kateri koli od obeh.

2. Vloga za enotno dovoljenje se obravnava in preuči, kadar državljan tretje države prebiva zunaj ozemlja države članice, v katero želi ta državljan tretje države vstopiti, ali kadar ta državljan tretje države kot imetnik veljavnega dovoljenja za prebivanje že zakonito prebiva na ozemlju te države članice. Država članica lahko v skladu s svojim nacionalnim pravom sprejme tudi vloge za enotno dovoljenje, ki jih predložijo drugi državljani tretjih držav, ki so zakonito prisotni na njenem ozemlju.

3. Države članice preučijo vlogo, predloženo v skladu z odstavkom 1, in sprejmejo odločitev, s katero izdajo, spremenijo ali podaljšajo enotno dovoljenje, če prosilec izpolnjuje zahteve, določene v pravu Unije ali nacionalnem pravu. Odločitev o izdaji, spremembi ali podaljšanju enotnega dovoljenja predstavlja enoten upravni akt, ki združuje dovoljenje za prebivanje in delovno dovoljenje.

4. Če so izpolnjene zahteve iz prava Unije ali nacionalnega prava in če država članica izdaja enotna dovoljenja samo na svojem ozemlju, zadevna država članica državljanu tretje države izda potrebni vizum za pridobitev enotnega dovoljenja.

5. Če so izpolnjeni predvideni pogoji, države članice izdajo enotno dovoljenje državljanom tretjih držav, ki zaprosijo za sprejem, ter državljanom tretjih držav, ki so že sprejeti in zaprosijo za podaljšanje ali spremembo njihovega dovoljenja za prebivanje po začetku veljavnosti nacionalnih izvedbenih predpisov.

Člen 5

Pristojni organ

1. Države članice določijo organ, pristojen za sprejem vloge in izdajo enotnega dovoljenja.

2. Pristojni organ odločitev o vlogi za enotno dovoljenje sprejme čim prej, v vsakem primeru pa v 90 dneh po datumu predložitve popolne vloge.

Rok iz prvega pododstavka zajema preverjanje razmer na trgu dela, kadar se tako preverjanje opravi v povezavi s posamezno vlogo za enotno dovoljenje.

Kadar se v roku, predvidenem v tem odstavku, ne sprejme nobena odločitev, se kakršne koli posledice določijo v nacionalnem pravu.

3. Pristojni organ pisno uradno obvesti prosilca o odločitvi v skladu s postopki uradnega obveščanja, določenimi v zadevnem nacionalnem pravu. Kadar vlogo predloži delodajalec državljana tretje države, države članice poskrbijo, da delodajalec državljana tretje države pravočasno obvesti o stanju vloge in njenem izidu.

4. Če so podatki ali dokumenti, priloženi vlogi, po merilih, podrobno določenih v nacionalnem pravu, nepopolni, pristojni organ pisno uradno obvesti prosilca o potrebnih dodatnih podatkih ali dokumentih, za njihovo posredovanje pa določi razumen rok. Rok iz odstavka 2, prvi pododstavek, tega člena in dodatni rok iz člena 8(3) ne teče, dokler pristojni organ ali drugi zadevni organi ne prejmejo potrebnih dodatnih podatkov. Če dodatni podatki ali dokumenti niso predloženi v določenem roku, lahko pristojni organ vlogo zavrne.

Člen 6

Enotno dovoljenje

1. Države članice pri izdaji enotnega dovoljenja uporabijo enotno obliko, kakor je določena v Uredbi (ES) št. 1030/2002, in navedejo podatke v zvezi z dovoljenjem za delo v skladu s točkama (a)12 in (a)16 Priloge k navedeni uredbi.

Države članice lahko dodatne podatke glede delovnega razmerja državljana tretje države, kot so ime oziroma naziv ter naslov delodajalca, kraj dela, vrsta dela, delovni čas in plačilo, navedejo v papirni obliki ali jih shranijo v elektronski obliki v skladu s členom 4 Uredbe (ES) št. 1030/2002 in točko (a)20 Priloge k navedeni uredbi. V skladu s členom 4 Uredbe (ES) št. 1030/2002 ima državljan tretje države, ki se mu izda enotno dovoljenje, pravico, da preveri osebne podatke v tem dovoljenju in jih, kadar je primerno, spremeni ali črta.

2. Pri izdaji enotnega dovoljenja države članice ne izdajo dodatnih dovoljenj kot dokazila o dovoljenem dostopu do trga dela.

Člen 7

Dovoljenja za prebivanje, izdana za druge namene, kot je delo

1. Pri izdaji dovoljenj za prebivanje, izdanih za druge namene, kot je delo, v skladu z Uredbo (ES) št. 1030/2002 države članice navedejo podatke glede dovoljenja za delo, ne glede na vrsto dovoljenja za prebivanje.

Države članice lahko dodatne podatke glede delovnega razmerja državljana tretje države, kot so ime oziroma naziv ter naslov delodajalca, kraj dela, vrsta dela, delovni čas in plačilo, navedejo v papirni obliki ali jih shranijo v elektronski obliki v skladu s členom 4 Uredbe (ES) št. 1030/2002 in točko (a)20 Priloge k navedeni uredbi. V skladu s členom 4 Uredbe (ES) št. 1030/2002 ima državljan tretje države, ki se mu izda dovoljenje za prebivanje, pravico, da preveri dodatne podatke v tem dovoljenju, in, kadar je primerno, zahteva spremembo ali črtanje teh podatkov.

2. Pri izdaji dovoljenj za prebivanje v skladu z Uredbo (ES) št. 1030/2002 države članice ne izdajo dodatnih dovoljenj kot dokazila o dovoljenem dostopu do trga dela.

Člen 8

Postopkovna jamstva

1. Odločitev o zavrnitvi vloge za izdajo, spremembo ali podaljšanje enotnega dovoljenja oziroma odločitev o odvzemu enotnega dovoljenja na podlagi meril, predvidenih v pravu Unije ali nacionalnem pravu, se obrazloži v pisnem uradnem obvestilu.

2. Odločitev o zavrnitvi vloge za izdajo, spremembo ali podaljšanje enotnega dovoljenja oziroma odločitev o njegovem odvzemu upošteva specifične okoliščine primera ter načelo sorazmernosti v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom. Taka odločitev se v zadevni državi članici lahko pravno izpodbija v skladu z nacionalnim pravom. V pisnem uradnem obvestilu iz odstavka 1 se navede tudi sodišče ali upravni organ, pri katerem lahko zadevna oseba vloži pritožbo, ter pritožbeni rok.

3. Rok za sprejetje odločitve na podlagi člena 5(2) se lahko v izjemnih in ustrezno utemeljenih okoliščinah, povezanih z zapletenostjo vloge, podaljša za dodatnih 30 dni, in sicer z uradnim obvestilom ali sporočilom prosilcu v skladu s postopki, določenimi v nacionalnem pravu.

4. Rok iz člena 11(3), tretji pododstavek, se lahko v izjemnih in ustrezno utemeljenih okoliščinah podaljša za dodatnih 15 dni.

Člen 9

Dostop do informacij

Države članice državljanu tretje države in prihodnjemu delodajalcu omogočijo lahek dostop do naslednjih podatkov in jih na zahtevo zagotovijo:

(a) ustrezne informacije o vseh dokumentarnih dokazilih, potrebnih za vlogo, in, kadar je primerno, o veljavnih pristojbinah;

(b) informacije o pogojih za vstop in prebivanje, vključno s pravicami, obveznostmi in postopkovnimi jamstvi, vključno s pravnimi sredstvi, za državljane tretjih držav in njihove družinske člane, ter informacije o organizacijah delavcev v skladu z nacionalnim pravom.

Člen 10

Pristojbine

Države članice lahko zahtevajo plačilo pristojbin za obravnavanje vlog v skladu s to direktivo. Višina pristojbin, ki jih zahteva država članica za obravnavo vlog, ne sme biti nesorazmerna ali prekomerna. Kadar pristojbine za obravnavanje vlog plača delodajalec, ta ni upravičen do povračila takih pristojbin od državljana tretje države.

Člen 11

Pravice na podlagi enotnega dovoljenja

1. Kadar je bilo enotno dovoljenje izdano, imetniku v času njegove veljavnosti dovoljuje vsaj:

(a) vstop in prebivanje na ozemlju države članice, ki izda enotno dovoljenje, pod pogojem, da imetnik izpolnjuje vse pogoje za sprejem v skladu z nacionalnim pravom;

(b) prost dostop do celotnega ozemlja države članice, ki izda enotno dovoljenje, v okviru omejitev, določenih v nacionalnem pravu;

(c) opravljanje specifične poklicne dejavnosti, dovoljene z enotnim dovoljenjem v skladu z nacionalnim pravom;

(d) obveščenost o imetnikovih lastnih pravicah, povezanih z dovoljenjem, ki jih podeljuje ta direktiva, drugo pravo Unije ali nacionalno pravo.

2. Države članice imetniku enotnega dovoljenja dovolijo, da zamenja delodajalca. Države članice lahko pravico imetnika enotnega dovoljenja, da zamenja delodajalca, pogojujejo s katerim koli od pogojev iz odstavka 3.

3. V obdobju veljavnosti enotnega dovoljenja lahko države članice:

(a) zahtevajo, da se sprememba delodajalca uradno sporoči pristojnim organom v zadevni državi članici v skladu s postopki, določenimi v nacionalnem pravu;

(b) zahtevajo, da se pred spremembo delodajalca preverijo razmere na trgu dela, če zadevna država članica preverja razmere na trgu dela pri vlogah za enotno dovoljenje;

(c) zahtevajo minimalno obdobje zaposlitve imetnika enotnega dovoljenja pri prvem delodajalcu.

Minimalno obdobje iz prvega pododstavka, točka (c), ne sme presegati trajanja pogodbe o zaposlitvi ali obdobja veljavnosti dovoljenja. V vsakem primeru ne sme biti daljše od šestih mesecev. Države članice dovolijo imetniku enotnega dovoljenja spremembo delodajalca pred iztekom tega minimalnega obdobja v ustrezno utemeljenih primerih, ko delodajalec resno krši pogoje delovnega razmerja.

Kadar država članica zahteva, da se sprememba delodajalca uradno sporoči v skladu s prvim pododstavkom, točka (a), se lahko pravica imetnika enotnega dovoljenja, da zamenja delodajalca, začasno zadrži za največ 45 dni od datuma, ko je bilo poslano uradno obvestilo pristojnim nacionalnim organom. V tem obdobju lahko pristojni nacionalni organi preverijo, ali so izpolnjeni pogoji določeni v prvem pododstavku, točki (b) in (c), kot je ustrezno, in preverijo tudi, ali so druge zahteve, določene v pravu Unije ali nacionalnem pravu, še vedno izpolnjene. Država članica lahko v teh 45 dneh nasprotuje spremembi delodajalca.

4. Brezposelnost sama po sebi ni razlog za odvzem enotnega dovoljenja, če:

(a) skupno obdobje brezposelnosti ne presega treh mesecev v obdobju veljavnosti enotnega dovoljenja, ali šestih mesecev, če je državljan tretje države imetnik enotnega dovoljenja več kot dve leti;

(b) se začetek in, kadar je ustrezno, konec vsakega obdobja brezposelnosti uradno sporočita pristojnim organom zadevne države članice v skladu z ustreznimi nacionalnimi postopki.

Z odstopanjem od prvega pododstavka, točka(a), lahko država članica imetniku enotnega dovoljenja dovoli, da je brezposeln za daljše obdobje.

Za namene prvega pododstavka, točka (b), države članice določijo, ali pristojne organe uradno obvesti državljan tretje države ali njegov delodajalec.

Za obdobja brezposelnosti, daljša od treh mesecev, lahko države članice od imetnikov enotnega dovoljenja zahtevajo, da predložijo dokazila o tem, da imajo zadostna sredstva za preživljanje, ne da bi koristili sistem socialne pomoči zadevne države članice.

Kadar brezposelni imetnik enotnega dovoljenja v dovoljenem obdobju brezposelnosti iz tega pododstavka najde novega delodajalca in, država članica ob nastopu nove zaposlitve zahteva izpolnjevanje katerega koli od pogojev iz odstavka 3, imetniku enotnega dovoljenja dovoli, da ostane na njenem ozemlju, dokler pristojni organi ne preverijo izpolnjevanja pogojev iz odstavka 3, tudi če se je dovoljeno obdobje brezposelnosti izteklo.

5. Kadar veljavnost enotnega dovoljenja poteče med postopkom za njegovo podaljšanje, države članice državljanu tretje države dovolijo, da ostane na njihovem ozemlju, kot če bi bil ta državljan tretje države članice imetnik enotnega dovoljenja, dokler pristojni organi ne sprejmejo odločitve o prošnji za njegovo podaljšanje.

6. Kadar pristojni organi države članice v skladu s postopki, določenimi v nacionalnem pravu, ugotovijo, da obstajajo utemeljeni razlogi, da je bil imetnik enotnega dovoljenja izpostavljen posebej izkoriščevalskim delovnim pogojem, kakor so opredeljeni v členu 2, točka (i), Direktive 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([24]), ta država članica podaljša dovoljeno obdobje brezposelnosti iz odstavka 4 tega člena za tri mesece.

POGLAVJE III

PRAVICA DO ENAKEGA OBRAVNAVANJA

Člen 12

Pravica do enakega obravnavanja

1. Delavci iz tretjih držav iz člena 3(1), točki (b) in (c), so v državi članici, v kateri prebivajo, deležni enakega obravnavanja kot državljani te države članice vsaj glede:

(a) pogojev zaposlitve in delovnih pogojev, vključno glede plačila, odpovedi, delovnega časa, dopusta in počitnic, enakega obravnavanja moških in žensk kot tudi zdravja in varnosti na delovnem mestu;

(b) pravice do stavke in udeležbe v industrijskih akcijah v skladu z nacionalnim pravom in prakso države članice ter svobode združevanja in pripadnosti ter članstva v organizaciji, ki zastopa delavce ali delodajalce, ali v kateri koli organizaciji, katere člani opravljajo specifičen poklic, vključno s pravicami in ugodnostmi, ki jih omogočajo take organizacije, kot je pravica do pogajanj o kolektivnih pogodbah in njihovega sklepanja, brez poseganja v nacionalne predpise o javnem redu in javni varnosti;

([24]) Direktiva 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 168, 30.6.2009, str. 24).

(c) izobraževanja in poklicnega usposabljanja;

(d) priznavanja diplom, spričeval in drugih poklicnih kvalifikacij v skladu z ustreznimi nacionalnimi postopki;

(e) področij socialne varnosti, kakor so opredeljena v Uredbi (ES) št. 883/2004;

(f) davčnih ugodnosti, v kolikor delavec v zadevni državi članici šteje za rezidenta za davčne namene;

(g) dostopa do blaga in storitev ter dobav blaga in opravljanja storitev, danih na voljo javnosti, vključno s postopki za pridobitev dostopa do javnih ali zasebnih nastanitev, kakor jih predvideva nacionalno pravo, brez poseganja v pogodbeno svobodo v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom;

(h) svetovalnih storitev in informacij, ki jih nudijo zavodi za zaposlovanje.

2. Države članice lahko enako obravnavanje omejijo:

(a) v odstavku 1, točka (c), z:

(i) omejitvijo njegove uporabe na tiste delavce iz tretjih držav, ki so zaposleni ali so bili zaposleni in ki so prijavljeni kot brezposelni;

(ii) izključitvijo tistih delavcev iz tretjih držav, ki so bili sprejeti na njihovo ozemlje v skladu z Direktivo (EU) 2016/801;

(iii) izključitvijo štipendij ter posojil za študij in preživljanje ali drugih štipendij in posojil;

(iv) določitvijo posebnih predpogojev, vključno z jezikovno usposobljenostjo in plačilom šolnin, v skladu z nacionalnim pravom, glede dostopa do univerzitetnega in višješolskega oziroma visokošolskega izobraževanja in usposabljanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki ni neposredno vezan na specifično poklicno dejavnost;

(b) z omejitvijo pravic, ki so podeljene delavcem iz tretjih držav v odstavku 1, točka (e), vendar brez omejevanja takšnih pravic za delavce iz tretjih držav, ki so zaposleni ali so bili zaposleni za obdobje najmanj šestih mesecev in ki so prijavljeni kot brezposelni.

Poleg tega lahko države članice odločijo, da se odstavek 1, točka (e), glede družinskih prejemkov ne uporablja za državljane tretjih držav, ki jim je bilo dovoljeno delati na ozemlju države članice za obdobje, ki ne presega šestih mesecev, za državljane tretjih držav, ki so bili sprejeti za namen študija, ali za državljane tretjih držav, ki jim je dovoljeno delati na podlagi vizuma;

(c) v odstavku 1, točka (f), kar zadeva davčne ugodnosti, z omejitvijo njegove uporabe na primere, ko je prijavljeno ali običajno prebivališče družinskih članov delavca iz tretje države, za katere delavec iz tretje države zahteva ugodnosti, na ozemlju zadevne države članice;

(d) v odstavku 1, točka (g), z:

(i) omejitvijo njegove uporabe na delavce iz tretjih držav, ki so zaposleni;

(ii) omejevanjem dostopa do nastanitve, razen za oddajanje zasebnega stanovanja, v mejah, določenih v nacionalnem pravu.

3. Pravica do enakega obravnavanja iz odstavka 1 ne posega v pravico države članice, da odvzame ali zavrne podaljšanje dovoljenja za prebivanje, izdanega v skladu s to direktivo, dovoljenja za prebivanje, ki je izdano za druge namene, kot je delo, ali kakršnega koli drugega dovoljenja za delo v državi članici.

4. Delavci iz tretjih držav, ki se preselijo v tretjo državo, ali njihovi preživeli, ki prebivajo v tretji državi in ki jim gredo pravice iz položaja teh delavcev, prejmejo v zvezi s starostjo, invalidnostjo in smrtjo zakonske pokojnine, osnovane na predhodni zaposlitvi in pridobljene v skladu z zakonodajo, na katero se sklicuje člen 3 Uredbe (ES) št. 883/2004, in sicer pod enakimi pogoji in po enakih stopnjah kot državljani zadevne države članice, ko se preselijo v tretjo državo.

Člen 13

Spremljanje, ocenjevanje, inšpekcijski pregledi in kazni

1. Države članice določijo ukrepe za preprečevanje morebitnih zlorab in sankcioniranje kršitev nacionalnih predpisov o enakem obravnavanju, sprejetih na podlagi člena 12, s strani delodajalcev. Ukrepi vključujejo spremljanje, ocenjevanje in, kadar je primerno, inšpekcijske preglede, zlasti v sektorjih z visokim tveganjem za kršitve delavskih pravic, v skladu z nacionalnim pravom ali upravno prakso.

2. Države članice določijo kazni za delodajalce, ki niso izpolnili svojih obveznosti iz te direktive. Te kazni so učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

3. Države članice zagotovijo, da imajo službe, pristojne za delovno inšpekcijo, ali drugi pristojni organi in, kadar je to določeno v nacionalnem pravu za državljane države članice, organizacije, ki zastopajo interese delavcev, dostop do delovnega mesta. Kadar nastanitev zagotovi delodajalec in kadar je tako določeno v nacionalnem pravu za državljane države članice, dostop do delovnega mesta vključuje dostop do te nastanitve, če ta delavec iz tretje države s tem soglaša.

Člen 14

Olajšanje vlaganja pritožb in pravnih sredstev

1. Države članice zagotovijo učinkovite mehanizme, prek katerih lahko delavci iz tretjih držav vložijo pritožbe zoper svoje delodajalce:

(a) neposredno;

(b) prek tretjih oseb, ki imajo v skladu z merili, določenimi v njihovem nacionalnem pravu, pravni interes za zagotavljanje skladnosti s to direktivo in nacionalnimi določbami, sprejetimi na podlagi te direktive, ter

(c) prek pristojnega organa države članice, če tako določa nacionalno pravo.

2. Države članice zagotovijo, da lahko tretje osebe iz odstavka 1, točka (b), v imenu delavca iz tretje države ali v njegovo podporo s soglasjem tega delavca iz tretje države sodelujejo v vseh upravnih postopkih ali civilnih postopkih, namenjenih uveljavljanju skladnosti s to direktivo in nacionalnimi določbami, sprejetimi na podlagi te direktive.

3. Države članice zagotovijo, da imajo delavci iz tretjih držav enak dostop kot državljani države članice, v kateri prebivajo, kar zadeva:

(a) ukrepe za zaščito pred odpustitvijo ali drugim neugodnim ravnanjem kot odzivom delodajalca na pritožbo v okviru podjetja;

(b) vse pravne postopke, namenjene uveljavljanju skladnosti s to direktivo in nacionalnimi določbami, sprejetimi na podlagi te direktive.

POGLAVJE IV

KONČNE DOLOČBE

Člen 15

Ugodnejše določbe

1. Ta direktiva se uporablja brez poseganja v ugodnejše določbe:

(a) predpisov prava Unije, vključno z dvostranskimi in večstranskimi sporazumi med Unijo ali Unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi, ter

(b) dvostranskih ali večstranskih sporazumov med eno ali več državami članicami ter eno ali več tretjimi državami.

2. Ta direktiva ne posega v pravico držav članic, da sprejmejo ali ohranijo predpise, ki so ugodnejši za osebe, za katere se ta direktiva uporablja.

Člen 16

Obveščanje splošne javnosti

Vsaka država članica poskrbi, da je splošni javnosti lahko dostopen redno posodobljen niz podatkov, vključno z viri, ki so dostopni v zadevnih tretjih državah:

(a) o pogojih sprejema državljanov tretjih držav na njeno ozemlje in prebivanja na njem za namen dela;

(b) o vseh dokumentarnih dokazilih, potrebnih za vlogo za enotno dovoljenje;

(c) o pogojih za vstop in prebivanje, vključno s pravicami, obveznostmi in postopkovnimi jamstvi državljanov tretjih držav in njihovih družinskih članov.

Člen 17

Poročanje

1. Komisija v rednih časovnih presledkih in prvič najpozneje 21. maja 2029 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o uporabi te direktive v državah članicah in predlaga spremembe, ki jih šteje za potrebne.

2. Države članice prvič najpozneje do 30. junija 2028 in nato vsako leto Komisiji (Eurostatu) v skladu z Uredbo (ES) št. 862/2007 Evropskega parlamenta in Sveta ([25]) sporočijo statistične podatke o številu državljanov tretjih držav, ki so v predhodnem koledarskem letu zaprosili za enotno dovoljenje, ki jim je bilo enotno dovoljenje odobreno in tistih, ki jim je bilo enotno dovoljenje podaljšano ali odvzeto. Ti statistični podatki se nanašajo na referenčna obdobja enega koledarskega leta, so razčlenjeni po vrsti odločitve, razlogu za odločitev, trajanju veljavnosti dovoljenj, državljanstvu, spolu in starosti in po potrebi poklicu ter se pošljejo v šestih mesecih po koncu referenčnega obdobja.

Člen 18

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členom 2, točka 2, členom 3(2) in (5), členom 4(1), (2) in (4), členom 5(2), (3) in (4), členom 6(1), členom 7(1), členom 8(2), (3) in (4), členom 9, členom 10, členom 11(1), točka (d), členom 11(2) do (6), členom 12(1), točke (a), (b), (g) in (h), členom 12(2), točka (d)(ii), členi 13, 14, 16 in 17 do 21. maja 2026. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Vključijo tudi izjavo, da se v obstoječih zakonih in drugih predpisih sklicevanje na direktivo, razveljavljeno s to direktivo, šteje za sklicevanje na to direktivo. Način sklicevanja in obliko izjave določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 19

Razveljavitev

Direktiva 2011/98/EU se razveljavi z učinkom od 22. maja 2026 brez poseganja v obveznosti držav članic glede roka za prenos v nacionalno pravo direktive, ki je naveden v Prilogi I.

Sklicevanje na razveljavljeno direktivo se šteje za sklicevanje na to direktivo in se bere v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Člen 20

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 1, člen 2, točke (1), (3) in (4), člen 3(1), (3) in (4), člen 4(3) in (5), člen 5(1), člen 6(2), člen 7(2), člen 8(1), člen 11(1), točke (a), (b) in (c), člen 12(1), točke (c) do (f), člen 12(2), točke (a), (b), (c) in (d)(i), člen 12(3) in (4) in člen 15, se uporabljajo od 22. maja 2026.

([25]) Uredba (ES) št. 862/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o statistikah Skupnosti o selitvah in mednarodni zaščiti ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 311/76 o zbiranju statističnih podatkov o tujih delavcih (UL L 199, 31.7.2007, str. 23).

Člen 21

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Strasbourgu, 24. aprila 2024

Za Evropski parlament	*Za Svet*
predsednica	*predsednik*
R. METSOLA	M. MICHEL

PRILOGA I

Rok za prenos v nacionalno pravo

(iz člena 19)

Direktiva	Rok za prenos
2011/98/EU	25. december 2013

PRILOGA II

Korelacijska tabela

Direktiva 2011/98/EU	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
Člen 3	Člen 3
—	Člen 3(5)
Člen 4(1), prvi in drugi stavek	Člen 4(1), prvi in drugi stavek
Člen 4(1), tretji stavek	Člen 4(2)
Člen 4(2)	Člen 4(3)
Člen 4(3)	Člen 4(4)
Člen 4(4)	Člen 4(5)
Člen 5	Člen 5
Člen 6	Člen 6
Člen 7	Člen 7
Člen 8	Člen 8
—	Člen 8(3)
—	Člen 8(4)
Člen 9	Člen 9, točka (a)
—	Člen 9, točka (b)
Člen 10	Člen 10
Člen 11	Člen 11(1)
—	Člen 11(2) do (5)
Člen 12	Člen 12
—	Člen 13
—	Člen 14
Člen 13	Člen 15
Člen 14	Člen 16(a)
—	Člen 16, točki (b) in (c)
Člen 15	Člen 17
Člen 16	Člen 18
—	Člen 19
Člen 17	Člen 20
Člen 18	Člen 21
—	Priloga I
—	Priloga II